

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
Część I. Ustrój konstytucyjny Gdańska w latach 1263–1939	
Rozdział I. Dawny Gdańsk (zarys problematyki do 1793 r.)	17
1. Prawo lubeckie	17
1.1. Lokacja	17
1.2. Ustrojowa treść przywileju	18
2. Prawo chełmińskie	19
2.1. Lokacja	19
2.2. Przywileje Kazimierza Jagiellończyka i inne akty prawne określające ustrój miasta	20
2.3. Rada Miasta	21
2.4. Trzeci Ordynek	24
2.5. Urzędy	25
2.6. Prawo chełmińskie po drugim rozbiorze (1793)	27
Rozdział II. Gdańsk pod władztwem pruskim (1793–1807)	29
Rozdział III. Napoleońskie Wolne Miasto Gdańsk (1807–1814)	33
1. Powstanie i upadek	33
2. Władze francuskie	35
2.1. Gubernator	35
2.2. Rezydent	36
3. Władze gdańskie	36
3.1. Senat	36
3.2. Trzeci Ordynek	37
3.3. Administracja	38
3.4. Rezydenci Wolnego Miasta Gdańska w Paryżu	39

4. Projekty konstytucji	40
4.1. Projekt Senatu	40
4.2. Projekt prezydenta Senatu Gottlieba Hufelanda z 1808 r.	44
4.3. Projekt rezydenta Mikołaja Massiasa	53
Rozdział IV. Gdańsk w Prusach i w II Rzeszy (1814–1918)	59
Rozdział V. Wersalskie Miasto Gdańsk (1920–1939)	67
1. Powstanie i upadek	67
2. Projekty konstytucji	69
2.1. Projekt nadburmistrza Henryka Sahma z 7 września 1919 r.	72
2.2. Kontraprojekt partii socjaldemokratycznej z 6 października 1919 r.	78
2.3. Projekty podkomisji ze stycznia i z kwietnia 1920 r.	84
2.4. Zgromadzenie Konstytucyjne. Uchwalenie konstytucji	89
3. Konstytucje wolnych miast Rzeszy Niemieckiej w okresie Republiki Weimarskiej a konstytucja Wolnego Miasta Gdańska	91
3.1. Wprowadzenie	91
3.2. Hamburg – konstytucja z 7 stycznia 1921 r.	93
3.3. Lubeka – konstytucja z 23 maja 1920 r.	105
3.4. Brema – konstytucja z 18 maja 1920 r.	115
3.5. Gdańsk – konstytucja z 14 czerwca 1922 r.	127
4. Regulaminy Zgromadzenia Ludowego (<i>Volkstagu</i>)	136
5. Ustawa o senatorach z 9 stycznia 1931 r.	149
6. Miejskie Zgromadzenie Obywateli – Rada Miasta (<i>Stadtbürgerschaft</i>)	155
6.1. Geneza pojęcia	155
6.2. Akty prawne	157
6.3. Regulamin z 18 listopada 1924 r. Zawartość merytoryczna	159
6.3.1. Struktura ustawy	159
6.3.2. Radni miejscy	160
6.3.3. Prezydium	160
6.3.4. Stronnictwa polityczne i ich zrzeszenia	162
6.3.5. Komisje	162
6.3.6. Przedłożenia	164
6.3.7. Tok obrad posiedzeń	166
6.3.8. Urzędowa dokumentacja uchwał i posiedzeń	170
6.3.9. Wykładnia i wejście w życie	170
7. Administracja rządowa i samorządowa gminy miejskiej Gdańsk. Ustawa z 9 października 1923 r.	171
7.1. Geneza	171
7.2. Uchwalenie, struktura i dalsze losy ustawy	173
7.3. Gmina miejska Gdańsk a Miejskie Zgromadzenie Obywateli (<i>Stadtbürgerschaft</i>)	174

7.4. Gmina miasta Gdańska a Senat	176
7.5. Podziały terytorialne	177
7.6. Komisje administracyjne i urzędy komunalne	177
7.7. Urzędy honorowe	178
7.8. Budżet i finanse	179
8. Rada Finansowa (<i>Finanzrat</i>)	180
Podsumowanie	191

Część II. Ustrój sądowy

Rozdział I. Dawny Gdańsk (zarys problematyki do 1793 r.)	197
1. Prawo lubeckie	198
2. Prawo chełmińskie	198
2.1. Jurysdykcja miejska	198
2.2. Sąd Rady	200
2.3. Sąd Ławy	203
2.4. Sąd wetowy (Weta)	221
2.5. Sąd sędziego (sołtysa)	230
2.6. Sąd burgrabiego	233
2.7. Sąd prezydenta, wiceprezydenta, przewodniczącego urzędu staromiejskiego i burmistrzów	236
2.8. Sąd biskupi	238
Rozdział II. Gdańsk pod władztwem pruskim (1793–1807)	241
Rozdział III. Napoleońskie Wolne Miasto Gdańsk (1807–1814)	247
1. Przywrócenie dawnego ustroju sądowego	247
2. Sądownictwo w projektach konstytucji	251
2.1. Projekt Senatu z 1807 r.	251
2.2. Projekt prezydenta Senatu Gottlieba Hufelanda z 1808 r.	252
2.3. Projekt rezydenta Mikołaja Massiasa z 1810 r.	254
Rozdział IV. Gdańsk w Prusach i w II Rzeszy (1815–1918) z uwzględnieniem oddziaływania Republiki Weimarskiej (1918–1933)	255
Rozdział V. Wersalskie Wolne Miasto Gdańsk (1920–1939)	267
1. Podstawy prawne	267
2. Jurysdykcja. Struktura sądownictwa	269
3. Urząd sędziego	272
4. Sąd Najwyższy (<i>Obergericht</i>)	278

5. Sąd Krajowy (<i>Landgericht</i>)	286
5.1. Wydziały cywilny i karny (izby cywilna i prawna)	286
5.2. Wydział handlowy (izba handlowa, <i>Kammer für Handelssachen</i>)	291
6. Sądy urzędowe (grodzkie, <i>Amtsgerichte</i>)	293
7. Sądy ławnicze (<i>Schöffengerichte</i>)	295
8. Sądy przysięgłych (<i>Schwurgerichte</i>)	298
9. Sądy dla nieletnich (<i>Jugendgerichte</i>)	300
10. Sądy szczególne	301
10.1. Sądy przemysłowe (<i>Gewerbegerichte</i>)	301
10.2. Sądy kupieckie (<i>Kaufmannsgerichte</i>)	305
10.3. Sądy do spraw lichwy (<i>Wuchergericht</i>)	307
11. Sądownictwo administracyjne	308
Podsumowanie	315
Aneks	317
1. Projekt konstytucji Napoleońskiego Wolnego Miasta Gdańska Gottlieba Hufelanda (prezydenta Senatu) z 1808 r.	317
2. Projekt konstytucji Napoleońskiego Wolnego Miasta Gdańska Mikołaja Massiasa (rezydenta) z 1810 r.	337
3. Projekt konstytucji Wersalskiego Wolnego Miasta Gdańska nadprezydenta Henryka Sahma z 1919 r.	346
4. Kонтрprojekt konstytucji Wersalskiego Wolnego Miasta Gdańska frakcji socjaldemokratycznej z 1919 r.	361
5. Przeciwstawienie paragrafów ustaw o ustroju sądów II Rzeszy z 1877 r. i Wolnego Miasta Gdańska z 1927 r.	378
Bibliografia	383
1. Źródła	383
1.1. Źródła rękopiśmienne	383
1.2. Źródła drukowane	384
2. Wydawnictwa źródłowe	387
3. Opracowania	387
Summary	393